Skolinspektionen

Beslut
2016-12-21
Dnr 401-2015:6587

Västerviks kommun
Vasterviks.kommun@vastervik.se

Rektorn vid Ludvigsborgsskolan
caroline.alund@vastervik.se

Tillsynsbeslut för grundskolan

efter riktad tillsyn av utbildningen vid Ludvigsborgsskolan för elever placerade på hem för vård eller boende i Västerviks kommun

Utbildningen vid Ludvigsborgsskolan för elever placerade på HVB i Västerviks kommun

Skolinspektionen har genomfört riktad tillsyn under hösten 2016 av utbildningen i kommunala grundskolor för elever placerade på HVB[1]. Granskningen av Ludvigsborgsskolan i Västerviks kommun ingår i denna tillsyn. Ludvigsborgsskolan besöktes den 1 december 2016.

Syftet med den riktade tillsynen är att granska om elever placerade på HVB får sin rätt till utbildning i kommunala grundskolor tillgodosedd. För att uppfylla detta syfte utreder Skolinspektionen följande huvudfrågeställningar:

1) Blir eleverna mottagna i vistelsekommunens grundskolor, om eleverna inte ansökt om att få gå i en fristående grundskola?

2) Får eleverna en behovsanpassad utbildning i de kommunala grundskolor de blivit mottagna i?

Innan skolbesöket har telefonintervju med representanter för HVB genomförts. Även dokumentstudier har genomförts inför besöket. Vid skolbesöket har intervjuer genomförts med elev som är HVB-placerad. Intervjuer har också genomförts med lärare, elevhälsa, samordnare, assistanspersonal och med rektorn.

Fakta om Ludvigsborgsskolan i Västerviks kommun

Ludvigsborgsskolan är en kommunal grundskola som ligger i Västerviks kommun. På skolan går elever som är placerade på HVB.

Skolan bedriver utbildning inom årskurserna 7–9 samt 10 elever i en särskild undervisningsgrupp för årskurserna 1–6.

Vid tiden för den riktade tillsynen fanns 266 elever på skolan.

---

[1] Ett sådant hem för vård eller boende som avses i 6. kap 1 § socialtjänstlagen (2001:435).

Skolinspektionens beslut

Föreläggande att vidta åtgärder

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerviks kommun att senast den 21 mars 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Redovisningen skickas till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Bedömning

Av utredningen framgår inget annat än att elever placerade på HVB i Västerviks kommun blir mottagna i kommunens grundskolor.

Skolinspektionen bedömer dock att Västerviks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vistelsekommunen tillika huvudmannen ser till att de grundskoleelever som vistas på ett hem för vård och boende och som är inskrivna på någon av huvudmannens skolor undervisas av personal som är anställda av huvudmannen. (2 kap. 13 §, 10 kap. 25 § och 24 kap. 17 § skollagen)

Åtgärder som behöver vidtas

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Rektorn måste se till att elever som är placerade på HVB undervisas av behöriga lärare som är anställda av Västerviks kommun.

Motivering till bedömning av brister

Skolinspektionen bedömer att en elev på Ludvigsborgsskolan – som är placerade på HVB – får undervisning av personal som inte är behöriga att undervisa och som heller inte är anställda av Västerviks kommun.

År 2015 förtydligades regelverket kring utbildning för elever som är placerade på HVB i och med att förändringar infördes i skollagen. Lagändringarna syftar till att säkerställa att elever som vistas på HVB ska få en undervisning inom skolväsendet. Det klarläggs att en elev som vistas på ett HVB har rätt att bli mottagen i en kommunal skola i vistelsekommunen. En konsekvens av dessa skolagsbestämmelse är att det har förtydligats att HVB inte har någon särskild rätt att bedriva utbildning. Om man inte från Skolinspektionen ansökt och erhållit tillstånd att bedriva undervisning.

I förarbetena till lagändringen framhålls att utbildning inte får bedrivas vid HVB med hänvisning till att det skulle röra sig om så kallad särskild undervisning för elever som på grund av sjukdom eller liknande skäl inte kan delta i vanligt skolarbete och som vårdas på sjukhus eller en institution som är knuten till ett sjukhus. I förarbetena anges att ett HVB inte ska räknas till sådan institution. Vidare anges i skollagen att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Undervisning bedrivs av personal som inte är behörig eller anställd av kommunen

En elev på Ludvigsborgsskolan som vistas på HVB är placerad i en ordinarie klass. Eleven har anpassad studiegång vilket innebär att eleverna endast läser vissa av skolämnena. Upplägget baseras på den bedömning som ansvariga på skolan gjort utifrån utredning kring den enskilda elevens behov. Eleven har ett åtgärdsprogram där motivering till och upplägg av den anpassade studiegången finns dokumenterat. Detta framkommer i intervju med lärare och rektor.

Det HVB som eleven bor på bedriver en verksamhet som kallas "Läroverket" där eleven vistas i varierande omfattning. Elevernas deltagande i "Läroverkets" verksamhet kan variera från enstaka tillfällen och dagar men också omfatta längre perioder. Detta framkommer i intervju med lärare och rektor.

Verksamheten vid "Läroverket" drivs av personal som är anställd vid HVB består både av behandling och skolarbete. Skolans del består som regel av att ansvarig lärare förser enskild elev med aktuella skoluppgifter som eleven i sin tur arbetar med på "Läroverket" under överinseende av HVB-personalen. Eleven lämnar sedan in de uppgifter han eller hon genomfört till läraren som på så vis följer upp och bedömer resultatet. Detta framkommer i intervju med lärare och rektorer samt representanter för elevhälsan.

Efter att ha genomfört intervjuer på skolan samt tagit del av aktuell dokumentation kan Skolinspektionen konstatera att det skolarbete som bedrivs på "Läroverket" sker i sådan omfattning och med sådan innebörd att det kan likställas med undervisning. I och med att skolarbetet sker under översyn av

personal som inte är behörig att bedriva undervisning och inte heller är anställd av Västerviks kommun kan inte kommunen sägas leva upp till skollagens krav. Detta innebär att eleven inte får den utbildning den har rätt till.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Kristian Hansson
Föredragande

Bilagor
Bilaga 1: Allmänt om den riktade tillsynen av utbildningen vid kommunala grundskolor för elever placerade på HVB.

Bilaga 2: Redovisningsformulär för vidtagna åtgärder.

Bilaga 1
2016-12-21
Dnr 401-2015:6587

Allmänt om den riktade tillsynen av utbildningen vid kommunala grundskolor för elever placerade på HVB

Skolinspektionens riktade tillsyn

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

I den riktade tillsynen tittar Skolinspektionen på ett avgränsat område som undersöks på ett urval av exempelvis skolor eller verksamheter. Tillsynen fokuserar på regelefterlevnad. I det här fallet handlar den riktade tillsynen om den utbildning som elever som placerats vid ett hem för vård eller boende (HVB) får i kommunala grundskolor.

Hem för vård eller boende

Med HVB avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. Olika HVB riktar sig till olika målgrupper och har olika inriktning. HVB kan bedrivas i enskild regi, eller i offentlig regi av en kommun, ett landsting eller staten. Placering vid ett HVB kan ske på frivillig väg enligt socialtjänstlagen (2001:453), eller med tvång enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.[2]

År 2015 förtydligades regelverket kring utbildning för elever placerade på HVB i och med att ändringar infördes i skollagen. Dessa ändringar syftar till att säkerställa att elever som vistas på HVB ska få undervisning inom skolväsendet. Det förtydligas att en elev som vistas på ett HVB har rätt att bli mottagen i en kommunal skola i vistelsekommunen.[3] Genom detta förtydligande klargörs att ett HVB inte ska kunna bedriva särskild undervisning för eleverna vid hemmet, vilket tidigare skollagsreglering öppnade upp tolkningsutrymme för.[4] För att bedriva undervisning på ett HVB krävs tillstånd från Skolinspektionen.

---

[2] 3 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937); 1 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453); 1–2 och 12 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga; Prop. 2014/15:43, s. 15; Socialstyrelsen och Skolverket 2013, s. 23ff.

[3] Med vistelsekommun avses den kommun där HVB är beläget i och eleven följaktligen vistas i.

[4] Se exempelvis 10 kap. 25 § och 16 kap. 43 § skollagen, och prop. 2014/15:43.

Skolpliktiga elever vid ett HVB ska vara inskriven vid en skolenhet. Elever som dessutom är asylsökande har rätt att få utbildning vid en kommunal grundskola. Elever som är placerade på HVB har rätt att gå i en kommunal skola i vistelsekommunen. Eleven kan också välja att ansöka om att få gå i en fristående skola – i vistelsekommunen eller annan kommun. Huvudmannen för en sådan fristående skola kan antingen vara samma huvudman som driver HVB (ett HVB som drivs i enskild regi kan också ha beviljats tillstånd och ha ett godkännande att vara huvudman för elevens utbildning), eller annan enskild huvudman. Avgörande är att den undervisande personalen ska vara anställd av huvudmannen.

Tillsynens genomförande

I denna tillsyn ingår 20 skolhuvudmän. Tillsynen riktas mot kommunala grundskolor där det går elever som är placerade vid ett hem för vård eller boende i den kommun som ingår i urvalet. I tillsynen intervjuar Skolinspektionen företrädare för HVB-hemmen, skolornas rektorer, lärare och annan personal som företrädare för elevhälsan samt utvalda elever. Skolinspektionen tar även del av dokumentation som skolan skickat in.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den tillsynade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens tillsyn utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla utvalda huvudmän får ett tillsynsbeslut för de skolor som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de
åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan fler besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den riktade tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion sen Riktad tillsyn.